

יראה - שלם*

"אברהם קרא אותו (הכוונה לירושלים) יִרְאָה שנאמר (בראשית, וירא כב, יד):
'ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יִרְאָה'. שם קרא אותו שלם שנאמר:
(בראשית, לך לך יד, יח) 'ומלכי צדק מלך שלם'.

אמר הקדוש ברוך הוא: אם קורא אני אותו יראה, כשם שקרא אותו אברהם, שם,
אדם צדיק, מתרעם - (אם יקראו לירושלים רק כשם שאברהם קרא רק יראה, אז
שם שהיה אדם צדיק מתרעם) - ואם קורא אני אותו שלם, אברהם, אדם צדיק,
מתרעם. אלא הריני קורא אותו ירושלים כמו שקראו שניהם יראה שלם -
ירושלים".¹

הרי שהשם ירושלים מורכב משניים: חציו האחד, הוא השם של אברהם - יראה,
וחציו השני, השם שנתן לו שם - "מלכי צדק מלך שלם" - שלם.
יראה ושלם אלה שני המרכיבים של ירושלים.

יראה - יראת שמיים, מבטאת את הפחד של האדם מהקב"ה. לכאורה היראה הזאת
מנוגדת למושג של השלמות, משום שלשלמות, מבטאת את השלמות של האדם.
היראה, היא יחס ההתבטלות של האדם לפני הקב"ה. כנגדה, מבטאת השלמות, את
שלמותו של האדם, את גדלותו.

ירושלים היא צירוף של שני הניגודים.

השם שנתן כל אחד לירושלים, מעיד על שיטה שונה. יש ניגוד בין שיטתו של
אברהם לשיטתו של שם:

"אמר רבי זכריה משום רבי ישמעאל: ביקש הקדוש ברוך הוא להוציא כהונה משם
[...] כיון שהקדים ברכת אברהם לברכת המקום, הוציאה מאברהם".

שם איבד את הכהונה, בגלל שהקדים ברכת אברהם לברכת המקום, שנאמר: "ברוך
אברהם" ואחר כך הוא אומר: "וברוך א-ל עליון". כיון שקודם ברוך את אברהם ורק
אחר כך את א-ל עליון, לכן הוציא הקב"ה את הכהונה מאברהם. אמר לו אברהם
(לשם): וכי מקדימין ברכת אברהם לברכת רבו? מיד נתנה (הקב"ה) לאברהם".²

השיטה של שם הייתה - להקדים ברכת העבד לברכת רבו, מתוך השלמות של האדם,
של העבד, הוא הגיע לקדוש ברוך הוא. ועל זה אמר לו אברהם, שהשיטה צריכה
להיות הפוכה - צריכים להקדים את ברכת המקום, את יראת השמיים לשלמות.

אם כן, השם ירושלים כולל בתוכו את שני העניינים - גם את יראת השמיים, וגם
את שלמות האדם. אבל יראת השמיים הזאת שמחייבת התבטלות של האדם לפני
קונו, אינה עומדת בניגוד לשלמות. אין בה סתירה לשלמות של האדם, למלאות של
האדם. אם הוא מתבטל ביחס לקונו, הרי זאת היא השלמות של ירושלים.

* בתוך ההקלטה של השיחה "והנצח זו ירושלים" תשמ"ב, בסופה.

¹ בראשית רבה (וילנא) פרשת וירא, פרשה נו, י.

² בבלי, נדרים לב: "מר רבי זכריה משום רבי ישמעאל: ביקש הקדוש ברוך הוא להוציא כהונה משם, שנאמר: והוא
כהן לאל עליון, כיון שהקדים ברכת אברהם לברכת המקום הוציאה מאברהם, שנאמר: ויברכהו ויאמר ברוך אברהם
לא אל עליון קונה שמים וארץ, וברוך אל עליון, אמר לו אברהם: וכי מקדימין ברכת עבד לברכת קונו? מיד נתנה
לאברהם, שנאמר: נאם ה' לאדני שב לימיני עד אשית אויביך הדום לרגליך, ובתריה כתיב: נשבע ה' ולא ינחם אתה
כהן לעולם על דברתי מלכי צדק - על דיבורו של מלכי צדק; והיינו דכתיב: והוא כהן לאל עליון, הוא כהן - ואין זרעו
כהן", ע"כ.